

TANSSIN RAHOITUSVAJE KORJATTAVA VALTIONRAHOITUSUUDISTUKSEN YHTEYDESSÄ

Me tanssin kentän eri toimijaryhmät haluamme yhdessä tuoda esiin tanssin kestävämmän ja teattereihin ja orkestereihin verrattuna epätasa-arvoisen rahoitustilanteen Suomessa. Olemme laatineet oheisen viisikohtaisen ehdotuksen tanssin toimintaedellytysten parantamiseksi ja toivomme, että tanssin vuosikymmeniä jatkunut rahoitusvaje korjataan valmisteilla olevan valtionrahoitusuudistuksen yhteydessä.

Suomalainen tanssitaide on kehittynyt viime vuosikymmeninä voimakkaasti, minkä seurauksena ammattilaisten ja harrastajien määrä sekä yleisöt ovat nopeasti kasvaneet. Suomalainen tanssi on monimuotoista, omaperäistä ja kansainvälisesti arvostettua. Tanssi kiinnostaa myös nuoria ja eri kulttuuritaustoista tulevia yleisöjä, koska se on monitaiteista, kieleen sitoutumatonta ja hyödyntää uutta teknologiaa.

Suomalaisen tanssin julkinen rahoitus ei ole seurannut toimialan kehitystä

Rahoituksellisesti tanssi on marginaalissa teatteriin verrattuna. Vaikka vuonna 2015 VOS-rahoituksen piirissä olevista 57 näyttämötaideorganisaatioista 19 % oli tanssitoimijoita, julkisesta tuesta tanssille kohdentui **vain 4 %**. Esitysmäärästä tanssi tuotti 11 % ja uusista kantaesityksistä 22 %. **Yleisömääriin ja teatterin saamaan tukeen suhteutettuna valtionosuusjärjestelmän piirissä olevien tanssitoimijoiden julkisen tuen tulisi olla yli kaksinkertainen eli 10,8 miljoonaa euroa nykyisen 4,6 miljoonan sijaan.** Tasokorotuksen jälkeenkin tanssille kohdentuisi alle 9 % VOS-järjestelmän piirissä teatterille ja tanssille suunnatusta toimintarahoituksesta.

Vertailuluvut osoittavat selkeästi myös nykyisten tanssiorganisaatioiden pienuuden. Vuonna 2015 kaikkien VOS-tanssitoimijoiden saama julkinen tuki yhteensä (4,6 M€) oli pienempi kuin yhdellä yksittäisellä puheteatterilla – Tampereen teatterilla – joka oli teattereista kahdeksanneksi suurin. Vaikka mukaan lasketaan myös tanssin aluekeskusten ja vapaan kentän toiminta-avustukset, jää tanssin kokonaistuki (6,9 M€) pienemmäksi kuin toisella tamperelaisteatterilla, Tampereen työväen teatterilla (7,6 M€).

Ruotsissa tanssin julkinen tuki vuonna 2013 (Kuninkaallinen baletti pois lukien) oli yli 32 miljoonaa euroa – eli lähes viisinkertainen Suomeen verrattuna. Tukholman ohella myös alueilla toimii useita kokoluokaltaan suuria tanssiryhmiä. Lisäksi tanssilla on Ruotsissa tuettu kiertuejärjestelmä. Panostuksia tanssiin sekä alueellisesti että valtakunnallisesti on Ruotsissa perusteltu mm. kasvaneella yleisösuosiolla ja tanssin kansainvälisyydellä.

Suomessa tanssialan voimakas kasvu on ajoittunut nykyisen teatteri- ja orkesterilain voimaantumisen jälkeiseen aikaan. Tanssin rakenteellista ja rahoituksellista jälkeenjääneisyyttä on selitetty VOS-järjestelmän jäähmyydellä, josta johtuen rahoitus on keskittynyt jo aiempina vuosikymmeninä institutionalisoituneille taiteenaloille. Tanssin alisteinen rahoitusasema on heijastunut selvästi myös rahoituslain ulkopuolelle vapaisiin ryhmiin: kolmasosalla vapaista teatteriryhmistä valtion harkinnanvarainen tuki on 100 000 – 210 000 euroa, kun tanssin puolella parhaitenkin rahoitetut saavat tukea vain 60 000 – 100 000 euroa. Rahoitusvaje on vaikeuttanut ja

hidastanut koko tanssialan kehittymistä. Päätäjiltä ja keskustelusta tanssin tilanne on jäänyt helposti pimentoon, koska sen rahoitus tilastoidaan useimmiten yhteen teatterin kanssa.

Pieni kuntarahoitus tanssin erityishaasteena

Suomessa nimenomaan kuntien tanssille suuntaama tuki on jäänyt pieneksi taidemuodon korkeasta taiteellisesta tasosta ja yleisömäärien voimakkaasta kasvusta huolimatta.

Vuonna 2015 kuntarahoituksen osuus VOS-tanssitoimijoiden kokonaistulosta oli 12 %, kun vastaava osuus puheteattereilla oli 34 %. **Pääsylippua kohti laskettuna kunnat tukivat VOS-tanssia 1,48 eurolla, kun tuki VOS-puheteattereille oli 17,96 euroa.** Valtion harkinnanvaraisen toiminta-avustuksen piirissä olevia teatteriryhmiä kunnat tukivat yhteensä 1,1 miljoonalla eurolla ja tanssiryhmiä 0,3 miljoonalla eurolla. Keskimääräinen kuntatuki teatteriryhmille (38 785 €) oli yli kaksinkertainen tanssiryhmien keskimääräiseen tukeen (17 509 €) verrattuna.

Tanssin mahdollisuudet korkeampiin lipunhintoihin ovat teattereita ja orkestereita rajallisemmat teosten keston, volyymin, esitystilojen ja yleisöjen ikärakenteen vuoksi: aikuisille suunnatun tanssin katsojakunta on teatteri- ja orkesteriyleisöjä selvästi nuorempaa, lisäksi suuri osa tanssiesityksistä on suunnattu lapsille ja nuorille. Valtion ja kuntien tuella on siten keskeinen merkitys niin toimialan kehittymisen kuin esitysten valtakunnallisen saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta.

Tanssille suunnattuja tukikorotuksia on Ruotsissa ja monissa muissa Euroopan maissa perusteltu paitsi tanssiyleisöjen ikärakenteella myös tanssin integraatiota edistävillä vaikutuksilla sekä matkailuun ja vientiin liittyvillä vahvuuksilla.

Tanssin kentän viisi yhteistä ehdotusta rahoitusjärjestelmän kehittämiseksi

Toivomme nyt valmisteilla olevan rahoitusuudistuksen tuovan viimein parannusta toimialan asemaan ja teemme seuraavat ehdotukset rahoitusjärjestelmän kehittämiseksi:

1. Tanssin rahoitusvaje tulee korjata nostamalla tanssin valtionosuusprosentti 37 prosentista 60 prosenttiin tai muulla vastaavalla rahoitusmekanismilla. Samaa mekanismia on mahdollista soveltaa myös muihin erityistukea tarvitseviin aloihin kuten lastenteatteriin ja sirkukseen. Korotettua valtionosuutta käytetään rahoitusinstrumenttina myös nykyisessä rahoitusjärjestelmässä.

2. Tanssin vapaan kentän rahoitusta ja toimintaolosuhteita tulee parantaa. Ryhmien julkinen tuki tulee nostaa järkevälle tasolle ja freelance-taiteilijoiden työskentelyedellytyksiä tulee parantaa eri puolilla Suomea. Rahoituspäätösten tulee olla useampivuotisia, ja määräaikaista rahoitusmuotoja tulee kehittää nykyisenkaltaisen VOS-rahoituksen ja harkinnanvaraisten tukien väliin joustavuuden ja uusiutumisen lisäämiseksi.

3. Tanssin aluekeskusten rahoitusta tulee lisätä ja tanssin alueellisesta saatavuudesta ja monimuotoisuudesta tulee huolehtia. Tanssin aluekeskusten rahoitus on nostettava vastaamaan

keskuksille asetettuja tavoitteita käyttäen niille parhaiten soveltuvaa rahoitusmekanismia. Kaupunginteattereita tulee velvoittaa ja kannustaa rahoituksellisesti yhteistuottamaan ja/tai vastaanottamaan tanssia näyttämöilleen kulttuuritarjonnan monipuolistamiseksi. Lisäksi tanssiryhmien kiertuetoimintaan tulee suunnata harkinnanvaraista erillistukea.

4. Helsinkiin vuonna 2020 valmistuvan Tanssin talon rahoitus paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävänä taidelaitoksena on turvattava. Tanssin talolle tulee antaa kansallinen status Suomen Kansallisoopperan ja Suomen Kansallisteatterin tavoin ja sitä kautta riittävä toimintarahoitus irrallaan laskennallisesta rahoitusjärjestelmästä. Mikäli Tanssin taloa rahoitetaan osana nykyisenkaltaista VOS-järjestelmää, tulee riittävä kokonaisrahoitus turvata harkinnanvaraisella lisärahoituksella, sillä henkilötyövuodet soveltuvat huonosti dynaamisella verkostomallilla toimivan organisaation ensisijaiseksi rahoitusperusteeksi.

5. Rahoitusjärjestelmästä tulee kehittää laatuun ja vaikuttavuuteen kannustava.

Kannustinjärjestelmän tulee perustua selkeisiin ja läpinäkyviin laatu- ja vaikuttavuuskriteereihin, jotka huomioivat myös tanssin erityispiirteet. Ulkoista arviointia on mahdollista kehittää esimerkiksi yksinkertaiseen itsearviointi- ja toiminnanohjausjärjestelmään perustuen. Lisäksi uudistuvan rahoitusjärjestelmän tulee huomioida yhteistyöhön, yhteistuotantoihin ja vierailuihin perustuvat kustannustehokkaat toimintamallit ja kannustaa toimijoita niihin myös rahoituksellisesti. Kannustinjärjestelmä - mukaan lukien laadunarvioinnissa käytettävät kriteerit - tulee kehittää yhteistyössä toimijakentän kanssa.

Helsingissä 8. helmikuuta 2017

Valtionosuuslain piirissä olevat, Suomen teatterit ry:hyn kuuluvat tanssiteatterit, -ryhmät ja –keskukset

Harkinnanvaraisen valtiontuen piirissä olevat tanssiryhmät

Tanssin aluekeskukset

Tanssin talo

Suomen tanssi- ja sirkustaiteilijat STST

Tanssin Tiedotuskeskus

LISÄTIETOJA:

Sanna Rekola / Tanssin Tiedotuskeskus p. 09 612 1075

Katja Lehmussaari / Aurinkobaletti p. 02 284 0121

Antti Lähdesmäki / Tanssiryhmä Off/Balance p. 050 360 2136

Sanna Meska / Läntinen tanssin aluekeskus p. 040 054 6016

Hanna-Mari Peltomäki / Tanssin talo p. 044 5131069

Outi Kallinen / Suomen tanssi- ja sirkustaiteilijat STST p. 040 707 5977

LIITTEET:

[Tanssin aluekeskusten ehdotus valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi](#)

TILASTOLÄHTEET:

[2015 Teatteritilastot](#) (Teatterin tiedotuskeskus)

[Översyn av statens nuvarande insatser inom dansområdet](#) (Konstnärsnämnden / Kulturrådet)